

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัย 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหา

ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ 10 ด้าน คือ 1) เป็นผู้สนใจทางการเมือง 2) ไปเลือกตั้ง 3) เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเลือกตั้ง 4) เชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน 5) ร่วมประชาสัมพันธ์ 6) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง 7) บริจาคเงิน/สิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือสมัครรับเลือกตั้ง 8) ร่วมการประชุมทางการเมือง 9) ช่วยรณรงค์หาเสียง และ 10) สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองด้วยการใช้เครื่องมือ คือแบบสอบถาม

ช่วงที่ 2 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

นำปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สูงสุด 3 อันดับแรกที่ได้จากช่วงที่ 1 มาเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยการจัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ปี 2548 ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลและในตำบลรวม 11 แห่ง ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งสิ้นจำนวน 53,344 คน รายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)		
1.เทศบาลตำบลท่าตะโก	ประชากร	4,844	คน
2.ตำบลท่าตะโก	ประชากร	2,217	คน
3.ตำบลคอนคา	ประชากร	9,450	คน
4.ตำบลวังมหากร	ประชากร	5,125	คน
5.ตำบลพนมรอก	ประชากร	4,996	คน
6.ตำบลวังใหญ่	ประชากร	2,023	คน
7.ตำบลทำนบ	ประชากร	2,905	คน
8.ตำบลหนองหลวง	ประชากร	4,697	คน
9.ตำบลพนมเศษ	ประชากร	4,240	คน
10.ตำบลสายลำโพง	ประชากร	6,197	คน
11.ตำบลหัวถนน	ประชากร	6,650	คน
รวมทั้งสิ้น		53,344	คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง(sample size) ตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้ (สำเริง จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทนต์.2541: 38)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร(ในที่นี้หมายถึง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้(ในที่นี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{53,344}{1+53,344 (0.05)^2}$$

$$= 331.26$$

เพราะฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งกำหนดความน่าเชื่อถือของการวิจัยไว้ 95% (หรือมีความคลาดเคลื่อนได้ 5%) ผู้วิจัยได้ใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 332 คน โดยนำขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 332 คน ไปเปรียบเทียบและคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ดังตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างการเลือกตั้งเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

เทศบาล/ตำบล	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
1.เทศบาลตำบลท่าตะโก	4,844	30
2.ตำบลท่าตะโก	2,217	14
3.ตำบลคอนคา	9,450	59
4.ตำบลวังมหากร	5,125	32
5.ตำบลพนมรอก	4,996	31
6.ตำบลวังใหญ่	2,023	13
7.ตำบลทำนบ	2,905	18
8.ตำบลหนองหลวง	4,697	29
9.ตำบลพนมเศษ	4,240	26
10.ตำบลสายลำโพง	6,197	39
11.ตำบลหัวถนน	6,650	41
รวม	53, 344	332

การสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งเมื่อได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 332 คน ผู้วิจัยได้สุ่มแบบง่าย (sample random sampling)

ช่วงที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จำนวน 7 คน ดังมีรายนามดังนี้

1. นายเกษม ปานอุดมลักษณ์ อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2 จังหวัดนครสวรรค์
2. นายนิเวศ โดศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนหัวถนนเหนือ อ.ท่าตะโก
3. นายสนอง คำคม ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวพลวง อ.ท่าตะโก
4. นายสุรพล คำประกอบ นายก อ.บ.ต. พนมรอก
5. นายสมบูรณ์ ใจสัมฤทธิ์ นายก อ.บ.ต. วังมหากร
6. นายชัยพร ยิ้มเข้ม รองประธานนักศึกษาปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์รุ่นที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์
7. นายชนทัต ประเสริฐนู สื่อมวลชนจังหวัดนครสวรรค์

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประชุมสนทนากลุ่มนั้นมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาขั้นต้นระดับปริญญาตรีทางด้านรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์
2. มีความรู้และประสบการณ์ทางการเมืองหรือการจัดการเลือกตั้งอย่างน้อย 3 ปี
3. มีประสบการณ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างน้อย 3 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม(questionnaire) แบบเลือกตอบ (check list) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริงตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่างๆของประชาชนในการเลือกตั้ง ว่าประชาชนสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง แค่ไหนเพียงใด

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1.แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 กำหนดกรอบเพื่อสร้างเครื่องมือ โดยกำหนดขอบข่ายของเครื่องมือภายใต้การ

แนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.3 สร้างแบบสอบถามโดยใช้คำถามที่ถามถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในบริบทสากล (พัฒนาจาก Milbrath (1965) และ Roth และ Wilson (1980)) โดยผู้วิจัยเลือกมาบางกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและมีการปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย อันเกี่ยวข้องกับการเมืองเพื่อประยุกต์ให้เข้ากับบริบทสังคมไทย เนื่องจากบางกิจกรรมที่ปฏิบัติในต่างประเทศแทบจะไม่มีปฏิบัติเลยในสังคมไทย พิจารณาเลือกมา 10 ด้าน คือ 1) เป็นผู้สนใจทางการเมือง

2) ไปเลือกตั้ง 3) เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเลือกตั้ง 4) เชิญชวนให้ผู้อื่น ไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน 5) ร่วมประชาสัมพันธ์ 6) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง 7) บริจาคเงิน/สิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง 8) ร่วมการประชุมทางการเมือง 9) ช่วยรณรงค์หาเสียง และ 10) สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

1.4 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ขอคำวิจารณ์และข้อควรแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. อาจารย์นิเวศน์ คำรัตน์
2. อาจารย์พบพร บำรุงจิตร์
3. อาจารย์ประณิตา อุทาน

1.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในเขตอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น

1.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบบันทึกสรุปผลการสนทนากลุ่ม

เป็นแบบสรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1 ศึกษารูปแบบในการประชุมสนทนากลุ่ม
- 2.2 ปกี่ยวอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อระบุจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม
- 2.3 กำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะจัดประชุม
- 2.4 จัดเตรียมเอกสาร ประเด็นต่างๆที่จะต้องเข้าที่ประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

1. จัดหาผู้ช่วยเก็บแบบสอบถาม จำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดรายละเอียดของแบบสอบถามให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อความในแบบสอบถามทุกข้อ

2. จัดให้ผู้ช่วยเก็บแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 6 มีนาคม 2550 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2550 รวมเป็นเวลา 30 วัน โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 332 ชุด

3. จัดให้คณะผู้ช่วยจัดเก็บแบบสอบถาม คืนจากผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ ในขั้นต่อไป

ช่วงที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยจัดสนทนากลุ่ม ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2550 เวลา 10.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมสถานีตำรวจภูธรอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์โดยคัดเลือกปัญหาที่มีสูงที่สุดของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 อันดับแรก มาเป็นแนวคำถาม

3. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา และจัดบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล สรุปผลข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยเสนอในรูปของตารางแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ (percentage)

2. ประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าสถิติตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3. นำผลการแจกแจงความถี่ (frequency) มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของประชาชนที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแค่ไหน เพียงใด

ช่วงที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมกระบวนการสนทนากลุ่ม และพิจารณาประเด็นปัญหาตามแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. สรุปผลการสนทนากลุ่มแต่ละประเด็นปัญหา

3. บันทึกการสนทนากลุ่ม

4. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร